

بررسی تأثیر خودکترلی و پیوند اجتماعی بر نگرش دانشجویان نسبت به صرف الكل

اکبر علیوردینیا^۱، محمود شارع پور^۲، فاطمه مرادی^۳

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۱۲/۱۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۰۸/۲۰

چکیده

بررسی تحقیقات مختلف انجام شده در نقاط مختلف دنیا نشان می‌دهد که مصرف مشروبات الکلی یکی از مشکلاتی است که در بسیاری از نقاط جهان رواج دارد. در کشور ایران نیز مصرف مشروبات الکلی خلاف هنجرهای دینی و قوانین کشوری محسوب می‌شود. تحقیق حاضر با هدف بررسی تأثیر خودکترلی و پیوند اجتماعی بر نگرش دانشجویان نسبت به مصرف مشروبات الکلی صورت پذیرفتهداست. این تحقیق با روش پیمایشی و با نمونه آماری ۵۳۰ نفری (۳۱۸ دختر و ۲۱۲ پسر) از دانشجویان دانشگاه مازندران در سال تحصیلی ۹۰-۹۱ به اجرا در آمدہاست. چارچوب نظری تحقیق عبارتند از: نظریه‌ی عمومی جرم گاتفردsson و هیرشی و نظریه‌ی پیوند اجتماعی هیرشی.

داده‌های توصیفی تحقیق نشان می‌دهد ۵۹/۶ درصد از پاسخ‌گویان اصلاً الكل مصرف نکرده‌اند. از این تعداد ۵۴/۲ درصد را پسران و ۶۳/۲ درصد را دختران تشکیل می‌دهند. هم‌چنین حدود نیمی از نمونه‌ی تحقیق دارای نگرش منفی و نیمی دیگر دارای نگرش میانه و مثبت نسبت به مصرف الكل بوده‌اند. نتایج تحقیق، نشان می‌دهد متغیر خودکترلی و متغیرهای باور و التزام تحصیلی دارای رابطه‌ی مستقیم و معنادار با نگرش نسبت به مصرف الكل بوده و متغیر باور نیز مهم‌ترین تبیین‌کننده‌ی نگرش به مصرف الكل بوده‌است.

واژه‌های کلیدی: خودکترلی، عناصر پیوند اجتماعی، نگرش دانشجویان، مصرف الكل

aliverdinia@umz.ac.ir

sharepour@yahoo.com

fatemehmoradi49@yahoo.com

۱- دانشیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه مازندران (نویسنده مسؤول)

۲- استاد گروه علوم اجتماعی دانشگاه مازندران

۳- کارشناس ارشد جامعه‌شناسی

مقدمه

الکل یکی از شایع‌ترین مواد مورد سوء مصرف در دنیاست. وابستگی (اعتیاد) به الكل اغلب با عنوان الكلیسم نامیده می‌شود. پیامدها و اثرات اجتماعی مصرف الكل میزان بالای ارتکاب جرایم در میان این گروه از افراد است. کاهش طول عمر از ۱۰ تا ۱۵ سال در افراد وابسته به الكل، افزایش خودکشی، دیگرکشی و حوادث خطرناک در جوانی و نوجوانی و ضایعات غیرکشنده از قبیل افزایش خطر بیماری‌های قلبی و سرطان در بزرگ‌سالی (گیسون و همکاران، ۲۰۰۴؛ هینگسونو همکاران، ۲۰۰۵؛ بارتول و بارتول^۱، ۲۰۱۱؛ همچنین جرائمی مانند سوء استفاده‌ی جنسی، داشتن روابط جنسی پرخطر اجباری و ناخواسته (نویک^۲ و همکاران، ۲۰۰۷؛ پالمر^۳ و همکاران، ۲۰۰۸؛ فاولکنر و همکاران، ۲۰۰۶؛ گاین^۴ و همکاران، ۲۰۱۰؛ هینگسون^۵ و همکاران، ۲۰۰۵)، تصادفات رانندگی و رانندگی در حال مستی (بارتول و بارتول، ۲۰۱۱؛ نجفی، ۱۳۸۵)، عملکرد ضعیف تحصیلی (هینگسونو همکاران، ۲۰۰۵؛ بالمر^۶ و همکاران، ۲۰۱۰)، ارتکاب جرائم جدی‌تر مانند آدم‌کشی، ایراد ضرب و جرح و تجاوز به عنف، جرائم همراه با خشونت و کودک آزاری (هینگسونو همکاران، ۲۰۰۵؛ روزن، ۱۹۹۷ به نقل از بارتول و بارتول، ۱۹۹۳؛ رسی و بوث، ۲۰۱۱ به نقل از بارتول و بارتول، ۲۰۱۱؛ بارتول و بارتول، ۲۰۱۱) از پیامدها و اثرات اجتماعی مصرف الكل هستند.

على رغم متنوعیت مصرف الكل در بسیاری از کشورها، متأسفانه در میان قشر جوان و نوجوان به طور مداوم یا با هدف تفریحی مشروبات الكلی مصرف می‌شود. همچنین سال‌ها است که سوء مصرف الكل و مسائل مرتبط با آن، جزو مهم‌ترین دغدغه‌ها در محیط دانشگاهی است (رجایی، ۱۳۷۹: ۴۱). دانشجویان که برای اولین بار از والدین‌شان دور می‌شوند و از این رو کنترل والدین بر آن‌ها کم می‌شود، با زندگی در خوابگاه‌ها، به شدت تحت تأثیر فعالیت‌های همسالان قرار می‌گیرند (فاولکنر^۷ و همکاران، ۲۰۰۶: ۱۶۰). در دهه‌ی نود، محققان دریافتند که که تعداد نامتناسبی از دانشجویان دانشگاه دارای سوء مصرف الكل هستند. برخی نیز استدلال

1- Bartol & Bartol
2- Novikl
3- Palmer
4- Nguyen
5- Hingson
6- Bulmer
7- Faulkner

می‌کنند که جدی‌ترین مسأله‌ی سلامت عمومی که دانشگاه‌ها و دانشکده‌های آمریکا با آن مواجه هستند، سوء مصرف الكل دانشجویان است (گیسون^۱ و همکاران، ۲۰۰۴: ۴۱). تحقیقات انجام شده نشان‌دهنده‌ی مصرف الكل و عواقب منفی آن در میان دانشجویان در آمریکا شمالی است. کشور ما نیز متأسفانه از این مسأله مستثنی نیست؛ هرچند که در کشور ما مصرف مشروبات الكلی یک عمل غیراخلاقی محسوب می‌شود و چنین دیدگاهی به دلیل شرایط مذهبی جامعه باعث کاهش چشمگیر استفاده از آن شده‌است (رجایی، ۱۳۷۹). با این وجود هر سال بر تعداد قربانیان الكل افزوده می‌شود. نتایج تحقیقات در ایران (سراج زاده و فیضی، ۱۳۸۶؛ سهرابی، ۱۳۸۸؛ رحیمی موفر و سهیمی ایزدان، ۱۳۸۵: ۲۵؛ سراج زاده، ۱۳۸۳: ۶۳؛ سراج زاده و جواهری، ۱۳۸۲: ۲۵؛ طالبان، ۱۳۷۸: ۱۰۰ – ۹۹؛ غنی‌زاده^۲، ۲۰۰۱؛ توحیدیان، ۱۳۸۸؛ صالح‌زاده، ۱۳۹۰)، که در دانشگاه‌های مختلف بر روی دانشجویان انجام شده‌است حاکی از افزایش مصرف مشروبات الكلی در میان دانشجویان است. بدین‌سان، توجه زیادی که امروزه به برخی رفتارهای ناپنهنجار اخلاقی در میان دانشجویان در دانشگاه‌ها معطوف می‌شود تا حدودی مبین نگرانی از این واقعیت است که تلاش‌های مدیران نظام آموزش عالی در انتقال باورها، ارزش‌ها و هنجارهای اخلاقی و دینی موقوفیت چندانی نداشته‌است. در همین زمینه، از آنجا که معمولاً جلوه‌ی هر امری که به نوعی ناپنهنجار تلقی شود به مراتب بیش از امور مطلوب و بهنجار است، به نظرمی‌رسد که وضعیت کنونی دانشگاه‌های ما دچار نابه‌سامانی فرهنگی گسترده‌ای است. در چنین زمینه‌ای، مطالعه، سنجش و تبیین جامعه شناختی رفتارهای انحرافی از قبیل مصرف الكل در میان دانشجویان دختر و پسر دانشگاه‌های کشور، مسأله‌ای مهم و درخور مطالعه خواهد بود. پژوهش حاضر به دنبال بررسی تأثیر خودکترلی و پیوند اجتماعی بر نگرش دانشجویان دانشگاه مازندران نسبت به مصرف الكل از دیدگاه نظریه‌ی پیوند اجتماعی و نظریه‌ی عمومی جرم (خودکترلی) است؛ از این‌رو این تحقیق در صدد پاسخ به سوالات زیر است:

- ۱- وضعیت نگرش دانشجویان دانشگاه مازندران نسبت به مصرف مشروبات الكلی چگونه است؟

1- Gibson
2- Ghanizadeh

- چگونه می‌توان با توجه به متغیرهای مبتنی بر نظریه‌های عمومی جرم و پیوند اجتماعی، نگرش دانشجویان دانشگاه مازندران را نسبت به مصرف مشروبات الکلی تبیین کرد؟

پیشینه‌ی تحقیق

در بخش‌های مربوط به تحقیقات داخلی و خارجی، صرفاً به برخی از تحقیقاتی که با رویکردی جامعه شناختی، صرف‌نظر از چارچوب نظری‌شان، به مسأله‌ی مصرف الکل یا نگرش نسبت به مصرف الکل در میان جوانان، بهویژه دانشجویان پرداخته‌اند، اشاره می‌شود. سراج‌زاده و فیضی (۱۳۸۶) در تحقیقی با عنوان «عوامل اجتماعی مؤثر بر مصرف تریاک و مشروبات الکلی در بین دانشجویان»، با استفاده از داده‌های یک طرح پیمایشی مربوط به مواد مخدوش و مشروبات الکلی، نمونه طرحی متشکل از ۵۲۳۱ نفر دانشجوی دختر و پسر مشغول به تحصیل در مقطع کارشناسی در سال تحصیلی ۸۲-۸۱ از ۲۱ دانشگاه دولتی تحت پوشش وزارت علوم در سراسر کشور را گردآوری کردند. نتایج به دست آمده حاکی از آن است که ۲۰ درصد از دانشجویان اظهار داشتند دست کم یک بار مشروبات الکلی مصرف کرده‌اند. همچنین همه‌ی متغیرهای مستقل (جنسیت، پایگاه اقتصادی- اجتماعی، احساس آنومی، امیدواری به آینده‌ی تحصیلی و شغلی، آلودگی محیط و دین‌داری) با هر دو متغیر وابسته (صرف تریاک و مصرف مشروبات الکلی) ارتباط معنی‌دار و قابل توجهی دارند. با وجود این، کیفیت رابطه‌ی این متغیرها با مصرف تریاک با کیفیت رابطه‌ی آن‌ها با مصرف مشروبات الکلی متفاوت بود. بیش‌ترین تفاوت در رابطه‌ی دین‌داری و پایگاه اقتصادی- اجتماعی با مصرف الکل و تریاک دیده شد.

علیوردی‌نیا و همتی (۱۳۹۲) تحقیقی با عنوان «تحلیل اجتماعی گرایش به مصرف الکل در میان دانشجویان دانشکده‌ی علوم اجتماعی دانشگاه تهران» انجام داده‌اند. روش تحقیق، پیمایشی و ابزار جمع آوری اطلاعات پرسش‌نامه بوده است؛ در مجموع ۴۰۰ نفر از دانشجویان دانشکده‌ی علوم اجتماعی دانشگاه تهران به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای مناسب انتخاب شدند. چارچوب نظری تحقیق عبارت از نظریات برچسب زنی، نظریه‌ی عمومی جرم گاتفردسون و هیرشی، نظریه‌ی فشار عمومی اگنیو و نظریه‌ی پیوند اجتماعی هیرشی بوده است. داده‌های توصیفی تحقیق نشان می‌دهد که در تمامی ابعاد مختلف متغیر وابسته میان دانشجویان

دختر و پسر به لحاظ گرایش به مصرف مشروبات الكلی تفاوت معنادار وجود داشته است. به عبارتی، در تمامی ابعاد (شناختی، رفتاری، عاطفی) مردان گرایش بیشتری به مصرف مشروبات الكلی داشته اند. در مجموع، ۴۶/۸ درصد از پاسخ‌گویان از گرایش متوسطی به مشروبات الكلی برخوردار بوده‌اند. این در حالی است که ۱۲/۸ درصد از گرایش زیاد و ۳۹/۴ درصد گرایش کمی به مصرف الكل داشته اند. ۴۷/۹ درصد از مردان و ۴۷/۴ درصد از زنان دارای گرایش کمی به مصرف مشروبات الكلی بوده‌اند؛ این در حالی است که ۱۸/۵ درصد از مردان و ۱۰/۵ درصد از زنان گرایش بالایی به مصرف مشروبات الكلی داشته اند. دستاورد نظری این تحقیق ارائه‌ی یک مقیاس منسجم برای سنجش گرایش به الكل بوده است. بر اساس تحلیل داده‌های تحقیق، متغیرهای پیوستگی به مذهب، پیوستگی تحصیلی، خودکترلی و برچسب رسمی دارای تأثیر معناداری بر گرایش به مصرف الكل بوده و متغیر پیوستگی به مذهب، مهم‌ترین تبیین‌کننده‌ی گرایش به مصرف الكل بوده است.

گیبسون^۱ و همکاران (۲۰۰۴) تحقیقی را با عنوان «سوء مصرف الكل و رفتارهای منفی وابسته به مصرف الكل: آزمون تجربی نظریه خود کترلی» انجام دادند. روش این تحقیق پیمایشی و اطلاعات با پرسشنامه جمع‌آوری شد. حجم نمونه این تحقیق ۲۶۸ نفر از دانشجویان دانشگاه‌های جنوب ایالات متحده بود. نتایج تحقیق حاکی از آن بود که میان مصرف الكل و خود کترلی رابطه‌ی معنی‌دار وجود دارد، یعنی این‌که هرچه خود کترلی افراد کمتر باشد مصرف الكل آن‌ها بیش‌تر می‌شود. میان مصرف الكل و ارتباط با دوستان منحرف رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد. میان رفتارهای منفی وابسته به مصرف الكل و خودکترلی رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد. نتایج تحقیق نشان داد که خودکترلی پایین بر مصرف الكل و رفتارهای منفی وابسته به آن تأثیر دارد. هم‌چنین تأثیر مصرف الكل در رفتارهای منفی وابسته به مصرف الكل در سطوح مختلف خود کترلی(بالا، متوسط و پایین) متفاوت است.

چیونگ و چیونگ^۲ (۲۰۰۸) در تحقیقی سعی کرده اند تا قدرت پیش‌بینی‌کنندگی نظریه‌ی خودکترلی بر روی بزهکاری در بافت جامعه‌ی چین مورد بررسی قرار گیرد. هم‌چنین این تحقیق درصد بود تا تبیین کند که آیا عوامل اجتماعی که در نظریه‌های پیوند اجتماعی،

1 -Gibson

2-Cheung & Cheung

همنشینی افتراقی، نظریه‌ی عمومی فشار و نظریه‌ی برچسب زنی مطرح هستند، بر روی بزهکاری افراد اثر معناداری دارند (در کنار متغیر خودکترلی). داده‌های مورد استفاده در این تحقیق شامل ۱۰۱۵ دانش‌آموز مدارس متوسط هنگ‌کنگ بوده‌است. نتایج نشان دهنده‌ی این است که خودکترلی پایین با بزهکاری نوجوانان ارتباط داشته‌است. یکی از انواع بزهکاری‌هایی که مد نظر محققان این تحقیق بوده‌است، فراوانی مصرف الكل است. که نتایج حاکی از تأیید این نظریه در تبیین مصرف الكل در بافت جامعه چین بوده‌است. نتایج آزمون‌ها نشان می‌دهد، خودکترلی با همه‌ی این عوامل اجتماعی رابطه‌ی مستقیم داشته‌است. نوجوانانی که خودکترلی ضعیفی داشتند، پیوندهای اجتماعی ضعیفی نیز داشتند.

آسلین^۱ (۲۰۰۹) تحقیقی با عنوان «کاربرد نظریه‌ی عمومی فشار جهت استنباط مصرف مواد و الكل در کانادا؛ آزمون این‌که چگونه فشارها، متغیرهای وضعیتی و جنسیت با هم ارتباط دارند». انجام داده‌است. در این تحقیق از داده‌هایی که توسط آماردانان کانادایی و با عنوان پیمایش الكل و مواد در سال ۱۹۹۴ به انجام رسانیدند، استفاده شد. ۵۴/۲۵ درصد نمونه را زنان و ۴۵/۷۵ درصد را مردان تشکیل می‌دادند و شامل افرادی بودند که در کانادا زندگی می‌کردند و بیش‌تر از ۱۵ سال داشتند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که حمایت اجتماعی، مذهبی بودن، تحصیلات و سن، مصرف مواد و الكل را کاهش می‌دهد. همچنین فشارهای درونی و فشار مالی با مصرف مواد و الكل رابطه‌ی مثبتی داشت. مطابق با انتظار، بی‌قیدی، ارتباط با همالانی که مواد مصرف می‌کردند و عقاید انحرافی ارتباط مثبتی با مصرف مواد و الكل داشت. در این تحقیق مردان بیش‌تر از زنان به مصرف مواد و الكل گرایش داشتند و علت این امر به کمبود حمایت اجتماعی در آن‌ها بر می‌گردد. در مقابل، اثر فشارها بر روی مصرف الكل در زنان معنادارتر بود. یافته‌ها حاکی از آن بود که حدود ۲/۶۰ درصد دانشجویان به صورت مداوم مشروب تقریباً هر روز الكل مصرف می‌کردند، ۳/۳۰ درصد ۴ تا ۶ بار در هفته و ۱۳/۱۷ درصد ۲ تا ۳ بار در هفته مصرف داشته‌اند. همچنین ۲۷/۳۶ درصد طی یک سال گذشته اصلاً مصرف الكل نداشته‌اند.

چیونگ^۲ (۲۰۱۰) تحقیقی تحت عنوان «فشار، خودکترلی و تفاوت جنسیتی در بزهکاری در میان نوجوانان چینی: توسعه‌ی نظریه‌ی عمومی فشار» انجام داده‌است. نظریه‌ی فشار آگنو و

1-Asselin
2-Cheung

نظریه خودکترلی گاتفردسون و هیرشی طی دو دهه‌ی اخیر در جامعه شناسی انحرافات مورد توجه فراوانی قرار گرفتند. هر دو نظریه‌ی بینش جدیدی درباره شکاف جنسیتی در جرم و بزهکاری ارائه می‌دهند. هدف از تحقیق حاضر این است تا نظریه‌ی فشار عمومی را بر این اگنو، در همراهی با دو متغیر خودکترلی (گاتفردسون و هیرشی) و متغیر جنسیت مورد بررسی قرار گیرد. تعداد ۱۰۱۵ دانشآموز چینی به عنوان جمعیت نمونه تحقیق انتخاب شدند. رفتارهای انحرافی در تحقیق حاضر که به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شدند شامل: پرسه زنی در نیمه شب، بر نگشتن به خانه بدون اجازه‌ی والدین، سیگار کشیدن، مصرف الکل، آسیب رساندن به اموال دیگران، سرقت، پیوستن به دسته‌های بزهکار، نزاع و درگیری و ... بوده است. مطابق با نظریه‌ی خودکترلی در این تحقیق میزان خودکترلی دختران بیشتر از خودکترلی پسران بوده است. آن بخش از تحقیق که مربوط به نقش خودکترلی در رابطه با بزهکاری است نشان‌دهنده‌ی این است که دارای خودکترلی بالایی بودند میزان گرایش به رفتارهای بزهکارانه و بالتبغ مصرف الکل در آنها کمتر بوده است. در مقابل، پسرانی که خودکترلی ضعیفی داشتند گرایش شدیدی‌تری به سمت رفتارهای انحرافی داشتند. بنابراین آن بخش از نظریه‌ی خودکترلی گاتفردسون و هیرشی مبنی بر این که خودکترلی بالا فرد را از ارتکاب جرم باز می‌دارد، در این تحقیق مورد حمایت تجربی قرار گرفت.

ورا و مون^۱ (۲۰۱۳) در تحقیقی با عنوان «آزمون تجربی نظریه‌ی خودکترلی پایین در میان جوانان اسپانیایی» در صدد بوده‌اند با استفاده از نظریه‌ی خودکترلی گاتفردسون و هیرشی به انواعی از رفتارهای بزهکارانه در میان جوانان اسپانیایی بپردازنند. بدین منظور تعداد ۲۷۷ نوجوان دیبرستانی که در جنوبی‌ترین شهر ایالات متحده زندگی می‌کردند به عنوان جمعیت نمونه انتخاب شدند. نتایج مربوط به این تحقیق بیان‌کننده‌ی این است که خودکترلی پایین اثر معناداری بر روی انواع متنوع رفتارهای بزهکارانه، از جمله رفتارهای بزهکارانه‌ی الکلیسم داشته است. بنابراین نتیجه‌ی این تحقیق موافق با پیش‌بینی‌های نظریه‌ی خودکترلی گاتفردسون و هیرشی مبنی بر این‌که هرچقدر خودکترلی در فرد ضعیف‌تر باشد، فرد در رفتارهای بزهکارانه‌ی بیشتری درگیر می‌شود، است.

نتایج تحقیقات داخلی و خارجی را می‌توان از زوایای مختلف مانند طبقه‌بندی به متغیرهای زمینه‌ای، مستقل و وابسته مورد بررسی قرار داد. در رابطه با متغیر وابسته باید خاطرنشان کرد علاوه بر بررسی مصرف الكل به بررسی انواع دیگر رفتارهای انحرافی مانند قلیان و سیگار کشیدن و مصرف مشروبات الکلی پرداخته‌اند. در رابطه با چارچوب نظری به کار گرفته‌شده در تحقیقات داخلی و تحقیقات خارجی، همان‌گونه که از تحقیقات داخلی بر می‌آید به نظر می‌رسد در ایران تحقیقات اندکی با استفاده از نظریه‌ی پیوند اجتماعی و نظریه‌ی خودکترلی (به صورت ترکیبی) به تبیین نگرش نسبت به مصرف الكل در میان دانشجویان پرداخته‌اند. می‌توان گفت که تحقیقات داخلی کمتر با نگاه و رویکردی جامعه‌شناختی به مصرف و نگرش نسبت به مصرف الكل در میان دانشجویان پرداخته‌اند و بیش‌تر به بررسی توصیفی مصرف الكل در دختران و پسران پرداخته شده‌است. تحقیقات خارجی در چارچوب نظری خود در بررسی مصرف الكل یا نگرش نسبت به آن، عمدتاً از نظریه‌هایی چون نظریه‌ی همنشینی افتراقي، نظریه‌ی برچسبزنی، نظریه‌ی عمومی جرم گاتفردson و هیرشی، نظریه‌ی پیوند اجتماعی هیرشی، نظریه‌ی فشار اگنو و نظریه‌ی یادگیری اجتماعی ایکرز و نظریه‌های ترکیبی مثل دوره‌ی زندگی و نظریه‌ی تعاملی استفاده کرده‌اند. لازم به ذکر است که در این میان، نظریه‌ی عمومی جرم سهم قابل توجهی در تحقیقات خارجی مربوط به تبیین مصرف الكل در میان دانشجویان داشته است.

چارچوب نظری

در میان نظریه‌هایی که به تبیین مصرف الكل پرداخته‌اند، می‌توان به نظریه‌ی پیوند اجتماعی و نظریه‌ی عمومی جرم (خودکترلی) اشاره کرد. نظریه‌ی خودکترلی و نظریه‌ی پیوند اجتماعی هر دو جزو نظریه‌های کترل هستند. صاحب‌نظران این دو نظریه معتقد‌انسان‌ها ذاتاً گرایش به قانون شکنی دارند. در نظریه‌ی خودکترلی، جرم ناشی از تفاوت‌های فردی در سال‌های نخستین زندگی و دوره‌های متفاوت زندگی در نظر گرفته می‌شود. در حالی که در نظریه‌ی پیوند اجتماعی جرم ناشی از تجربیات اجتماعی تلقی می‌گردد. به عبارت دیگر در نظریه‌ی پیوند اجتماعی، تأکید هیرشی بر کترلی است که در ارتباط یک فرد با جامعه وجود دارد. در حالی که در نظریه‌ی خودکترلی تأکید بر خود فرد است (ژانگ، ۲۰۰۴: ۶۸).

نظريه‌ي پيوند اجتماعي^۱

نظريه‌ي پيوند اجتماعي، نظريه‌ي کنترل اجتماعي است که به‌طور خاص، به موضوع بزهکاري مي‌پردازد. اين نظريه از تلاش‌های اوليه برای فهم روش‌های درونی و بیرونی کنترل اجتماعي برخاسته است (عليوردي‌نيا، ۱۳۸۹: ۸۷). نظريه‌های کنترل اجتماعي فرض را بر اين گرفتند که يك فرد برای ارتکاب رفتارهای مجرمانه یا بزهکارانه آزاد است زира وی با نظم متعارفي که شکسته شده، مواجه است. در نظریه‌ي کنترل اجتماعي، بزهکاري مقرر شده است. اين همنوایي است که، نياز به تبیین دارد. بنابراین هيرشي، استدلال کرد که نظریه‌ي پيوند اجتماعي برای پاسخ‌گويی به اين سؤال که «چرا ما آن عمل را انجام نمي‌دهيم؟» به جاي اين سؤال «چرا ما آن عمل را انجام مي‌دهيم؟»، قابل کاربست است؛ در واقع، سؤالی که نظریه‌های دیگر نيز باید به آن پاسخ دهند. برطبق نظریه‌ي پيوند اجتماعي، حرکت به سمت جرم دائمًا در افراد وجود دارد. نه فقط کسانی که نهایتاً مرتكب جرم مي‌شوند کشش به سمت جرم دارند، بلکه، در اغلب افراد اين گرایيش به جرم ذاتاً وجود دارد (ژانگ^۲، ۲۰۰۴: ۶۲-۶۳).

هيرشي معتقد است چهار عنصر اصلی که باعث پيوند فرد و جامعه مي‌شود شامل: پيوستگي^۳، التزام^۴، مشغوليٽ^۵ (مشارکت در فعالیت‌های اجتماعي) و باور^۶ داشتن به قواعد اجتماعي است (شوميکر، ۲۰۱۰: ۱۲۵). در اساس نظر هيرشي چهار عنصر پيوند اجتماعي در گذار تئوري کنترل اجتماعي بزهکاري را تبیین مي‌کند. هيرشي استدلال کرد که اين عناصر پيوند اجتماعي عموماً از يك‌ديگر متفاوتند. به عنوان مثال پيوستگي و التزام به صورت معکوس تغيير پيدا مي‌کند. به عبارت دیگر، پيوستگي با والدين و دوستان ممکن است يك نوجوان را از التزام به مدرسه و تعقيب کردن کار و حرفة قانوني، خصوصاً اگر آن فرد از يك طبقه‌ي پايان و کارگر باشد، منع کند. با اين حال هيرشي اشاره مي‌کند که پيوستگي و التزام به صورت مثبت و بدون در نظر گرفتن وضعیت طبقاتی به هم وابسته‌اند. علاوه بر اين، وي توجه دارد که التزام، مشغوليٽ و باورها نيز به صورت مثبتی با يك‌ديگر هم‌بسته‌اند. اگر چه به لحاظ تئوريکي هيچ يك از اين عناصر بر دیگري برتری ندارند با اين حال، تحقیقات اشاره دارد که

1-Social bonding theory

2-Zhang

3-Attachment

4-Commitment

5-Involvement

6-Belief

سلط یک عنصر بر دیگری تحت شرایط خاصی امکان‌پذیر است. به عنوان مثال برخی از تحقیقات نشان می‌دهد که پیوستگی و مشغولیت هر دو می‌تواند بزهکاری را منع و فعالیت‌های اجتماعی از قبیل انجام کارهای خوب در مدرسه که این مساله هم در دختران و هم در پسران صادق است تشویق کند. با وجود این، پیوستگی ممکن است در کنترل بزهکاری دختران در مقایسه با پسران بیشتر اثر گذار باشد؛ در حالی که عنصر درگیری یا مشغولیت ممکن است اثر یکسانی بر روی دختران و پسران بر جای نهد. ارزیابی نظریه‌ی کنترل اجتماعی می‌تواند بر اساس رابطه میان بزهکاری و سه نهاد اساسی: مذهب، خانواده و مدرسه مورد بررسی قرار گیرد (همان: ۲۲۰-۲۲۱).

نظریه‌ی عمومی جرم^۱

جدیدترین نسخه‌ی نظریه‌ی کنترل اجتماعی مربوط به میشل گات فردسن و تراوس هیرشی است که با عنوان نظریه‌ی عمومی جرم معروف به نظریه‌ی خودکنترلی^۲ مورد توجه قرار گرفت (علیوردی‌نیا، ۱۳۸۸: ۹۰). گاتفردسون و هیرشی استدلال خود مبنی بر این‌که جرم نتیجه‌ی کنترل اجتماعی نامناسب است، با تأکید بر اهمیت فقدان خودکنترلی در یک فرد گسترش دادند. آن‌ها اشاره کردند که جرم فوراً و اغلب به صورت آسانی، آرزوها را ارضاء می‌کند. اما در دراز مدت سود اندکی بر جای می‌گذارد. این ارضای فوری می‌تواند شامل پول، رابطه‌ی جنسی، مصرف مواد افیونی یا دزدی اموال را در بر گیرد. هم‌چنین، مجرمان در حال ارتکاب جرم هیجان را نیز تجربه خواهند کرد که اغلب این جرایم به نقشه و مهارت چندانی نیز نیاز ندارد. این استدلال به این معنی نیست که انتخاب جرم یک تصمیم غیرعقلانی است. جرم، یک فعالیت سودجویانه است یک وسیله با یک هدف را در بر می‌گیرد (کلینارد و میر، ۹۷: ۲۰۱).

متخلفان بزهکار افرادی هستند که برای ارتکاب جرم مستعد هستند. اگرچه، آن‌ها روابط‌هایی نیستند که بدون محدودیت مرتكب جرم شوند، در زندگی روزمره‌یشان نیز رفتارهای مرسوم، مانند رفتن به مدرسه، مهمانی، کنسرت و کلیسا نیز متداول است. اما

1-General Theory of Crime

2- Self- Control Theory

3-Clinard & Meier

مجموعه‌ای از فرصت‌های بزهکارانه مانند داشتن وقت آزاد برای ارتکاب شرارت و زندگی در یک محله با خانه‌های بدون نگهبان که وسایل گران‌قیمتی نیز در آن‌ها وجود دارد برای آن‌ها نوعی فرصت بزهکاری فراهم می‌کند. همچنین، احتمال بیشتری می‌رود که بچه‌های مستعد بزهکاری خشن‌تر از افراد غیر بزهکار باشند. تمایل به ارتکاب عمل بزهکارانه در طول زندگی فرد دوام می‌یابد؛ تغییر در فراوانی فعالیت‌های بزهکارانه صرفاً نتیجه‌ی تغییر فرصت‌ها است (سیگل و ولش، ۲۰۱۰: ۱۳۳). گات فردن و هیرشی (۱۹۹۰) معتقدند، افراد با خودکترلی قوی می‌توانند در برابر خشنودی کاذب ناشی از انحراف مقاومت کنند. بالعکس، خودکترلی ضعیف باعث رفتارهای منحرفانه می‌شود. گات فردن و هیرشی ضعف خودکترلی را در دوران اولیه‌ی زندگی به عنوان عاملی پایدار و متشكل از شش جزء تشریح کردند. افرادی با خودکترلی ضعیف به:

۱ - تکانشی و آنی بودن؛

۲ - ترجیح وظایف ساده و راحت بر وظایف مشکل که مستلزم پایداری است؛

۳ - جهت‌گیری خودمحورانه درباره‌ی عالیق دیگران؛

۴ - ترجیح دادن فعالیت‌های فیزیکی بر فعالیت‌های ذهنی و ادراکی که به مهارت و طراحی نیاز دارد؛

۵ - رفتارهای مخاطره‌جویانه؛

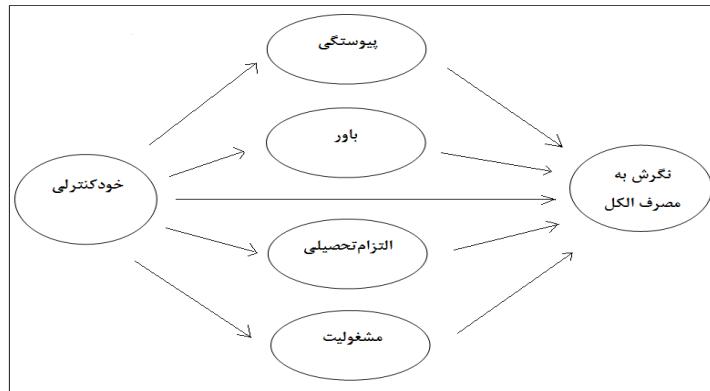
۶ - ناشکیبایی به علت کم تحمیلی در برابر ناکامی‌ها (زود از کوره در رفتن)؛ گرایش دارند. براساس نظر گات فردن و هیرشی، افرادی که خودکترلی ندارند، به رفتارهای هیجانی و احساسی و اعمال فیزیکی به جای اعمال ذهنی، کارهای پرخطر، عجلانه و غیرزبانی گرایش می‌یابند و بهمین دلیل، به اعمال مجرمانه و قانون‌شکنانه دست می‌زنند (علیوردی‌نیا، ۱۳۸۸: ۹۱ و ۹۲).

فرضیات این تحقیق عبارتند از:

۱ - عناصر پیوند اجتماعی تابعی مثبت از خودکترلی است.

۲ - نگرش مساعد نسبت به مصرف الکل تابعی منفی از خودکترلی است.

۳ - نگرش مساعد نسبت به مصرف الکل تابعی منفی از عناصر پیوند اجتماعی است.

نمودار شماره‌ی یک- مدل تحلیلی تحقیق

روش شناسی

تحقیق حاضر با روش پیمایشیو ابزار گردآوری اطلاعات، پرسش نامه بوده است که با استفاده از شیوه‌ی نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای مناسب، در مجموع ۹۸۱۹ نفر از دانشجویان دانشگاه مازندران که در سال تحصیلی ۹۰-۹۱ مشغول به تحصیل بودند به عنوان جمعیت تحقیق انتخاب شدند. جمعیت نمونه‌ی این تحقیق به صورت نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای مناسب براساس جنس و دانشکده به دست آمده است. در مجموع ۹۸۱۹ نفر از دانشجویان دانشگاه مازندران که در سال تحصیلی ۹۱-۹۰ مشغول به تحصیل بودند به عنوان جمعیت تحقیق انتخاب شدند و نمونه‌ی آماری تحقیق با خطای ۴ درصد برابر ۴۹۶ نفر بوده است (دواس، ۱۳۸۶: ۷۸). اما از آنجایی که همواره احتمال مخدوش شدن پرسشنامه‌ها از سوی پاسخ‌گویان وجود دارد، تعداد ۵۶۰ پرسش نامه در میان دانشجویان توزیع و پس از کنار نهادن پرسشنامه‌های مخدوش نهایتاً ۵۳۰ پرسش نامه مورد توصیف و تحلیل قرار گرفت. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها، با توجه به سطح سنجش متغیرهای مورد بررسی، از رگرسیون دو متغیره و چندگانه استفاده شده است. کلیه‌ی عملیات اجرایی پردازش داده‌ها با استفاده از بسته‌ی نرم افزاری علوم اجتماعی (SPSS) به انجام رسیده است.

اعتبار و پایایی ابزار سنجش

در تحقیق حاضر بهمنظور تعیین اعتبار مقیاس متغیر وابسته (نگرش به مصرف الکل) از اعتبار سازه‌ی نظری استفاده شده و درسنجش پایایی ابزار تحقیق از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است.

جدول شماره‌ی یک- ضرایب آلفای کرونباخ نهایی مقیاس‌ها

آلفای کرونباخ	تعداد گویه‌ها	متغیر
۰/۸۹	۱۲	پیوستگی
۰/۸۲	۱۳	باور
۰/۷۶	۶	التزام تحصیلی
۰/۸۱	۶	مشغولیت
.۸۱	۲۴	خودکترلی
۰/۹۶	۲۵	نگرش به مصرف الکل

تصریح مفاهیم و سنجش متغیرها:

نگرش به مصرف الکل: نگرش به مصرف مشروبات الکلی متغیر وابسته‌ی تحقیق حاضر است. نگرش، یک حالت آمادگی روانی و عصبی است که از طریق تجربه‌ی سازمان یافته تأثیر هدایتی یا پویا بر پاسخ‌های فرد در برابر کلیه‌ی اشیا یا موقعیت‌هایی که به آن مربوط می‌شود، دارد (کریمی، ۱۳۷۹: ۲۲۴). برای عملیاتی سازی این مفهوم، مقیاس نگرش نسبت به مصرف الکل علیوردی نیا و همتی (۱۳۹۲) مورد استفاده قرار گرفت. در این مقیاس، مجموع نگرش به مصرف الکل به سه بعد شناختی، رفتاری و عاطفی تقسیم بندی شده است.

خودکترلی: خودکترلی به مفهوم توانایی فرد در محدود ساختن خویش است. گات فردوون و هیرشی، در نظریه‌ی عمومی جرم خود برای تبیین ارتکاب همه‌ی رفتارهای مشابه و مجرمانه از مفهوم خودکترلی ضعیف استفاده می‌کردند. برای سنجش متغیر خودکترلی شش بعد در نظر گرفته شده است که عبارتند از: تکانشی بودن، ترجیح دادن کارهای ساده، خطرجویی، ترجیح دادن کارهای فیزیکی بر کارهای ذهنی، خومحوری و تند خویی (گراسمیک و همکاران، ۱۹۹۳ به نقل از علیوردی نیا، ۱۳۸۹).

پیوستگی: پیوستگی یا علاقه میزان پیوندی است که فرد با دیگران مهم برقرار می‌کند. هرچه این پیوند قوی‌تر باشد، احتمال این که فرد مطابق با انتظار آن‌ها رفتار کند بیشتر است. مقیاس پیوستگی در این تحقیق شامل دو بعد پیوستگی با خانواده و پیوستگی به مذهب بوده است که در هر یک از ابعاد میزان پیوند فرد با مفاهیم مورد نظر سنجش شده‌اند. تدوین گویه‌های مقیاس پیوستگی بر مبنای پژوهش‌های پیشین بوده است (علیوردی نیا و پرایدمور، ۲۰۰۷ و اوزجان و اوزبای^۱، ۲۰۰۶).

باور: هیرشی معتقد است که میزان اعتقاد افراد به هنجارهای اجتماعی - مثل احترام به قانون و احترام به پلیس و نادرستی کنش‌هایی چون بزهکاری - و رعایت قوانین متفاوت است. هرچه اعتقاد در فرد ضعیف‌تر باشد، بیش‌تر احتمال دارد که هنجارشکنی کند. بنابراین انحراف به علت فقدان اعتقاد به اعتبارها و قوانین واقع می‌شود. مقیاس باور در این تحقیق شامل دو بعد باور عام و باور نسبت به رفتارهای انحرافی بوده است که در هر یک از ابعاد میزان باور فرد با مفاهیم مورد نظر سنجش شده‌است. تدوین گویه‌های مقیاس باور بر مبنای پژوهش‌های پیشین بوده است (ردمون^۲، ۲۰۱۰).

التزام تحصیلی: التزام نتیجه‌ی داشتن نوعی نگرش هزینه - فایده به بزهکاری است (شومیکر، ۲۰۱۰: ۲۲۰). فردی که به فعالیت‌های متعارف در زندگی روزمره ملتزم باشد به منظور حفظ موقعیتی که با کوشش برای خود بدست آورده کج رفتاری نمی‌کند و خود را به خطر نمی‌اندازد. تدوین گویه‌های مقیاس التزام تحصیلی بر اساس تحقیقات پیشین است (اویجان و اوزبای، ۲۰۰۶).

مشغولیت: به معنای درجه‌ی فعالیت (زمان و انرژی) مناسب برای رفتار رایج است. آنانی که اغلب در گیر فعالیت‌های رایج هستند، وقت کمتری برای در گیر شدن در انحراف دارند. از این روی مشارکت در باشگاه‌ها، فعالیت‌های تفریحی و در گیر شدن در فعالیت‌های فوق برنامه موجب افزایش سطح تطابق می‌شود (ویلیامز، ۱۳۸۳: ۲۰۹). تدوین گویه‌های مقیاس التزام تحصیلی بر اساس تحقیقات (هاودان، ۱۹۹۹ و بوت، ۲۰۰۸) است.

1 - Özcan and Özbay

2 - Redmon

یافته‌های تحقیق

نتایج حاصل از آماره‌های توصیفی بیان‌کننده‌ی این است که ۶۰ درصد از پاسخ‌گویان دختر و ۴۰ درصد از پاسخ‌گویان پسر بوده‌اند. میانگین گروه سنی برای مردان حدود ۲۳ سال و برای زنان حدود ۲۲ سال بوده‌است. در رابطه با وضع تأهل نتایج نشان می‌دهد که پسران مجرد، بیشترین فراوانی پاسخ‌گویان را با ۹۳ درصد داشته‌اند. این در حالی است که در متاهلین، دختران با ۱۷ درصد بیشترین فراوانی را داشته‌ند. در مقطع تحصیلی کارشناسی دختران با حدود ۸۴ درصد بیشترین میزان فراوانی را در مقایسه با پسران با ۷۹ درصد داشته‌است. در مقابل، در مقطع تحصیلی کارشناسی ارشد پسران با ۲۱/۲ درصد بیشترین میزان فراوانی را دارا هستند که به نوعی نشان می‌دهد در مقاطع بالای تحصیلی به دلایل متعدد، از تعداد دختران کم می‌شود. در رابطه با متغیر پایگاه اقتصادی-اجتماعی اعداد بیان‌کننده‌ی این است که بیش‌تر پاسخ‌گویان ۷۸ درصد در طبقهٔ متوسط قرار دارند. از این تعداد ۸۲/۷ درصد دختر و ۷۰/۳ درصد پسر بوده‌اند. پس از آن، طبقه‌ای که بیش‌تر پاسخ‌گویان ۱۷/۲ درصد در آن جای گرفته‌اند طبقه‌ی بالا می‌باشد. ۲۲/۲ درصد از پسران و ۱۳/۸ درصد از دختران در این طبقه قرار داشتند. تنها تعداد اندکی از پاسخ‌گویان ۵/۱ در طبقه‌ی پایین قرار داشتند که ۷/۵ درصد از پسران و ۳/۵ درصد دختران را شامل می‌شود.

جدول شماره‌ی دو-توزیع فراوانی و درصدی مصرف الکل پاسخ‌گویان بر حسب جنس

جنس صرف الکل	پسر		دختر		کل		درصد	تعداد	درصد	تعداد
	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد				
اصلا										
۱۳تا ۲۰ بار	۱۱/۷	۶۲	۱۳/۸	۴۴	۸/۵	۱۸				
۶تا ۱۰ بار	۶/۸	۳۶	۷/۵	۲۴	۵/۷	۱۲				
۷تا ۱۰ بار	۴/۷	۲۵	۷/۰	۱۹	۲/۸	۶				
بیش از ۱۰ بار	۱۷/۲	۹۱	۹/۴	۳۰	۲۸/۸	۶۱				
جمع	۱۰۰	۵۳۰	۱۰۰	۳۱۸	۱۰۰	۲۱۲				

جدول شماره‌ی دو نشان‌دهنده‌ی میزان مصرف الکل پاسخ‌گویان در یک سال گذشته است. مطابق با جدول فوق، ۵۹/۶ درصد از پاسخ‌گویان اصلًا الکل مصرف نکرده‌اند. از این تعداد ۵۴/۲ درصد را پسران و ۶۳/۲ درصد را دختران تشکیل می‌دهند. در مقابل، ۱۷/۲ درصد از کل

پاسخ‌گویان اعلام داشتند که طی یکسال گذشته بیشتر از ۱۰ بار کل مصرف کرده‌اند. به عبارت دیگر، نتایج مربوط به این بخش نشان دهنده‌ی این است که حدود ۲۹ درصد از پسران و ۹/۴ درصد از دختران دانشگاه مازندران طی یکسال گذشته بیشتر از ده بار کل مصرف کرده‌اند. در تحقیق حاضر، کمترین میزان مصرف کل ۱ تا سه بار در یکسال گذشته مد نظر بوده‌است. تعداد ۱۱/۷ درصد از دانشجویان (۵/۸ درصد از پسران و ۱۳/۸ درصد از دختران) یک تا سه بار کل مصرف کرده‌اند که بیشترین فراوانی مصرف در دختران است.

جدول شماره‌ی سه- توزیع پاسخ‌گویان بر حسب میزان خودکنترلی به تفکیک جنس

جمع کل		دختر		پسر		جنس خودکنترلی
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۱۴/۰	۷۴	۱۵/۴	۴۹	۱۱/۸	۲۵	کم
۸۰/۴	۴۲۶	۸۰/۲	۲۵۵	۸۰/۷	۱۷۱	متوسط
۵/۶	۳۰	۴/۴	۱۴	۷/۵	۱۶	زیاد
۱۰۰	۵۳۰	۱۰۰	۳۱۸	۱۰۰	۲۱۲	جمع کل

بر اساس داده‌های جدول شماره‌ی سه به میزان ۸۰ درصد پاسخ‌گویان پسر و دختر میزان خودکنترلی خویش را در حد متوسط ۱۱/۸ درصد پسران و ۱۵/۴ درختران در حد کم بیان داشته‌اند، این در حالی است که ۷/۵ درصد پسر و ۴/۴ درصد دختران این موضوع را در حد زیاد ارزیابی کرده‌اند. از این‌رو، می‌توان بیان داشت که بیش از ۹۰ درصد پاسخ‌گویان از میزان خودکنترلی متوسط و متوسط رو به پایین برخودار هستند.

جدول شماره‌ی چهار- توزیع پاسخ‌گویان بر حسب میزان ابعاد پیوند اجتماعی به تفکیک جنس

کل		دختر		پسر		شدت	ابعاد
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد		

بررسی تأثیر خودکترلی و پیوند اجتماعی بر نگرش دانشجویان نسبت به مصرف الکل.....85

پیوستگی							
۵/۳	۲۸	۴/۴	۱۴	۷۶	۱۴	پایین	
۲۵/۳	۱۳۴	۲۲/۳	۷۴	۲۸/۳	۶۰	متوسط	
۶۹/۴	۳۶۸	۷۲/۳	۲۳۰	۶۵/۱	۱۳۸	بالا	
۱۰۰	۵۳۰	۱۰۰	۳۱۸	۱۰۰	۲۱۲	جمع	
۰/۴	۲	۰/۰	۰	۰/۹	۲	پایین	باور
۲۴/۵	۱۳۰	۲۴/۸	۷۹	۳۳/۰	۷۰	متوسط	
۷۵/۱	۳۹۸	۷۱/۱	۲۲۶	۶۶/۰	۱۴۰	بالا	
۱۰۰	۵۳	۱۰۰	۳۱۸	۱۰۰	۲۱۲	جمع	
۵/۳	۲۸	۴/۱	۱۳	۷/۱	۱۵	پایین	التزام تحصیلی
۲۸/۳	۱۵۰	۲۴/۸	۷۹	۳۳/۵	۷۱	متوسط	
۶۶/۴	۳۵۲	۷۱/۱	۲۲۶	۵۹/۴	۱۱۳	بالا	
۱۰۰	۵۳۰	۱۰۰	۳۱۸	۱۰۰	۲۱۲	جمع	
۶۴/۵	۳۴۲	۶۷/۴	۲۱۱	۶۱/۸	۱۳۱	پایین	مشغولیت
۲۸/۷	۱۵۲	۲۸/۰	۸۹	۲۹/۷	۶۳	متوسط	
۷/۸	۳۶	۵/۷	۱۸	۸/۵	۱۸	بالا	
۱۰۰	۵۳۰	۱۰۰	۳۱۸	۱۰۰	۲۱۲	جمع	

چنان که از داده های جدول شماره‌ی چهار برمی‌آید، در بعد پیوستگی، ۶۵/۱ درصد از پسران و ۷۲/۲ درصد از دختران دارای پیوستگی بالا هستند. در بعد باور ۶۶ درصد از پسران و ۷۱/۱ درصد از دختران دارای باور بالا هستند. همچنین در بعد التزام تحصیلی، ۵۹/۴ درصد از پسران و ۷۱/۱ درصد از دختران دارای التزام تحصیلی بالا هستند. این در حالی است که در بعد مشغولیت، تنها ۸/۵ درصد از پسران و ۵/۷ درصد از دختران دارای مشغولیت بالا هستند.

جدول شماره‌ی پنج - وضعیت کلی مصرف الکل و نوع نگرش به مصرف الکل پاسخ‌گویان

مصرف الکل نگرش به	بدون سابقه مصرف	دارای سابقه مصرف	جمع کل
-------------------	-----------------	------------------	--------

	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	مصرف الكل
۴۷/۵۴	۲۵۲	۱۹/۶۲	۴۲	۶۶/۵	۲۱۰		نگرش منفی
۴۱/۱۳	۲۱۸	۵۶/۵۴	۱۲۱	۳۰/۷	۹۷		نگرش میانه
۱۱/۳۲	۶۰	۲۴/۰	۵۱	۲/۸۴	۹		نگرش مثبت
۱۰۰	۵۳۰	۱۰۰	۲۱۴	۱۰۰	۳۱۶		جمع کل

مطابق با جدول شماره‌ی پنج، نگرش منفی نسبت به مصرف الكل از لحاظ انتخاب پاسخ‌گویان در مرتبه‌ی اول قرار دارد؛ چرا که بیش از دو سوم (۶۶/۵ درصد) از پاسخ‌گویانی که سابقه‌ی مصرف نداشته‌اند و ۱۹/۶۲ درصد پاسخ‌گویان دارای سابقه در مصرف الكل، نسبت به آن نگرشی منفی داشته‌اند. نگرش میانه از لحاظ مرتبه در جایگاه دوم انتخاب پاسخ‌گویان بوده‌است. چرا که ۴۱/۱۳ درصد از پاسخ‌گویان (۳۰/۷ درصد کسانی که سابقه‌ی مصرف نداشتند و ۵۶/۵۴ درصد افرادی که سابقه داشتند) نسبت به مصرف الكل نگرشی میانه داشته‌اند. این در حالی است که فقط ۱۱/۳۲ درصد از جمعیت نمونه‌ی نگرشی مثبت به مصرف داشته‌اند. و این نگرش مثبت بالتبوع می‌بایست از طرف پاسخ‌گویانی بوده‌باشد که سابقه‌ی مصرف الكل داشته‌اند (۲۴ درصد)، و فقط ۲/۸۴ درصد از پاسخ‌گویانی که سابقه‌ی مصرف نداشته‌اند، نسبت به مصرف الكل نگرشی مثبت داشتند.

رگرسیون چندگانه برای تبیین نگرش نسبت به مصرف الكل

جدول شماره‌ی شش - جدول رگرسیونی نگرش نسبت به مصرف الكل براساس متغیرهای مستقل برحسب جنس

متغیر وابسته: نگرش به مصرف الکل							متغیرهای مستقل	
مدل ۱ (برمبنای Beta)			مدل ۲ (برمبنای Beta)					
کل	دختر	پسر	کل	دختر	پسر			
-۰/۲۹۷***	-۰/۳۴۷***	-۰/۲۴۸***	-۰/۲۷۴***	-۰/۳۳۵***	-۰/۲۰۵***	پیوستگی		
-۰/۳۱۹***	-۰/۲۷۹***	-۰/۳۴۵***	-۰/۳۵۶***	-۰/۳۰۴***	-۰/۳۹۲***	باور		
-۰/۰۷۵	-۰/۰۶۶	-۰/۰۷۸	-۰/۰۹۴*	-۰/۰۷۷	-۰/۱۱۳	التزام تحصیلی		
۰/۱۳۵***	۰/۰۵۸	۰/۱۹۷***	۰/۱۴۵***	۰/۰۶۲	۰/۲۱۶***	مشغولیت		
-۰/۰۹۷***	-۰/۰۷۴	-۰/۱۱۸*	-----	-----	-----	خودکترلی		
۰/۴۰۰	۰/۳۷۴	۰/۴۰۹	۰/۳۹۲	۰/۳۶۹	۰/۳۹۸	R^2 تعیین)		
۶۹/۹۴۰	۳۷/۲۲۵	۲۸/۵۰۹	۸۴/۷۴۳	۴۵/۷۳۳	۳۴/۲۶۴	F Value		

مدل ۱: بدون متغیر خودکترلی ، مدل ۲: مدل کامل * p<0.05 , ** p<0.01

در جدول شماره‌ی شش میزان تبیین نظریه‌های پیوند اجتماعی هیرشی و خودکترلی در ترکیب با یکدیگر و به تفکیک جنسیت آورده شده است. با توجه به داده‌های جدول شماره‌ی ۶-۳ ضریب تعیین مدل اول در میان پاسخ‌گویان پسر، ۰/۳۹۸ است. این امر بیان‌کننده‌ی این است که چهار متغیر پیوستگی، باور، التزام تحصیلی و مشغولیت، ۰/۳۹۸ از تغییرات نگرش به مصرف الکل پسران را پیش‌بینی می‌کنند. این مقدار در مدل اول دختران، ۰/۳۶۹ و به این معناست که چهار متغیر پیوستگی، باور، التزام تحصیلی و مشغولیت، ۰/۳۶۹ از تغییرات نگرش نسبت به مصرف الکل دختران را پیش‌بینی می‌کنند. در مدل اول جدول فوق که ستون مربوط به پاسخ‌گویان پسر نمایش داده شده است اهمیت نسبی هر متغیر مستقل در توضیح تغییرات متغیر وابسته از طریق مقدار ضریب رگرسیون (Beta) پی برده‌می‌شود. علامت منفی ضریب رگرسیون نشان دهنده‌ی تأثیر معکوس و منفی متغیرهای مستقل بر نگرش نسبت به مصرف الکل است. در مقابل، علامت مثبت حاکی از اثر مثبت و مستقیم متغیرهای وابسته بر نگرش نسبت به مصرف الکل است. در مدل اول پسران، از میان چهار متغیر وارد شده به مدل، متغیر باور با داشتن ضریب تأثیر استاندارد رگرسیونی -۰/۳۹۲ قوی‌ترین پیش‌بینی کننده‌ی نگرش نسبت به مصرف الکل در پسران است و پیوستگی با -۰/۲۰۵ در رتبه‌ی بعدی جای دارد. متغیر مشغولیت با ۰/۲۱۶ اثرگذاری، به دلیل مثبت بودن، با فرضیه‌ی تحقیق هم‌خوانی نداشته و

تائید نشده است به همراه متغیر التزام تحصیلی، اثر معناداری بر نگرش نسبت به مصرف الكل پسaran نداشته‌اند. در مدل اول دختران، متغیر پیوستگی با داشتن ضریب تأثیر استاندارد رگرسیونی معادل -0.335 - مهم‌ترین عامل پیش‌بینی کنندگی نگرش نسبت به مصرف الكل است. متغیر باور نیز با ضریب تأثیر استاندارد رگرسیونی معادل -0.304 - رتبه بعدی پیش‌بینی کنندگی نگرش نسبت به مصرف الكل دارا است. در مدل اول دختران متغیر مشغولیت و متغیر التزام تحصیلی دارای اثر معنادار بر نگرش نسبت به مصرف الكل نیستند.

در مدل دوم جدول شماره‌ی شش متغیر خودکترلی وارد معادله شد تا تأثیر آن بر نگرش نسبت به مصرف الكل دختران و پسaran در همراهی با چهار متغیر ذکر شده در مدل اول، مورد آزمون قرار گیرد. در مدل دوم پسaran، ضریب تعیین 0.409 و در دختران 0.374 است. اعداد نشان می‌دهد که حتی با وارد شدن متغیر خودکترلی، متغیر باور با داشتن ضریب تأثیر استاندارد رگرسیونی معادل -0.345 - بر دیگر متغیرها برتری دارد. متغیر پیوستگی با داشتن ضریب تأثیر استاندارد رگرسیونی معادل -0.248 - و متغیر خودکترلی با داشتن ضریب تأثیر استاندارد رگرسیونی معادل -0.118 - به ترتیب در رتبه‌های بعدی اثرگذاری جای دارند. متغیر مشغولیت با داشتن جهت مثبت و ناهم‌خوانی با فرضیه‌ی تحقیق، رد شده و متغیر التزام تحصیلی نیز بر نگرش نسبت به مصرف الكل پسaran اثر معناداری نداشته است. در مدل دوم دختران نیز، با وارد شدن متغیر خودکترلی، با معناداری دو متغیر پیوستگی و باور، متغیر پیوستگی با داشتن ضریب تأثیر استاندارد رگرسیونی معادل -0.347 - بر دیگر متغیرها برتری دارد و متغیر التزام تحصیلی و مشغولیت نیز هم‌چنان بر نگرش نسبت به مصرف الكل دختران اثر معناداری نداشته است. هم‌چنین متغیر خودکترلی در حالی که در پسaran با داشتن ضریب تأثیر استاندارد رگرسیونی معادل -0.118 - معنادار بود اما اثر معناداری بر نگرش دختران نسبت به مصرف الكل نداشته است.

تحلیل مسیر

جدول شماره‌ی هفت- آثار مستقیم و غیر مستقیم متغیرهای مدل تحلیلی بر روی نگرش به مصرف الكل

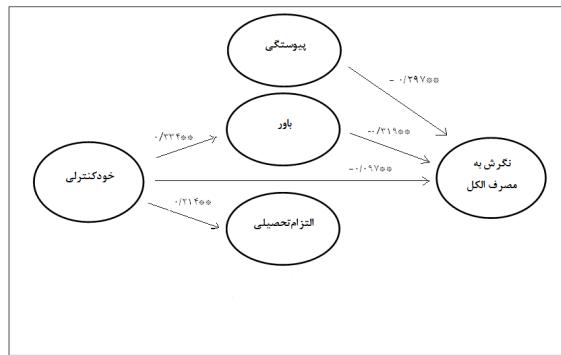
متغیر	اثر کل	اثر مستقیم	اثر غیر مستقیم	جنس
-------	--------	------------	----------------	-----

-۰/۲۴۸	-----	-۰/۲۴۸	پسر	پیوستگی
-۰/۳۴۷	-----	-۰/۳۴۷	دختر	
-۰/۲۹۷	-----	-۰/۲۹۷	کل	
-۰/۳۴۵	-----	-۰/۳۴۵	پسر	باور
-۰/۲۷۹	-----	-۰/۲۷۹	دختر	
-۰/۳۱۹	-----	-۰/۳۱۹	کل	
-۰/۱۲۴	-۰/۰۰۶	-۰/۱۱۸	پسر	خودکترلی
۰/۰۳۸	۰/۰۳۸	-----	دختر	
-۰/۰۸۲	۰/۰۱۵	-۰/۰۹۷	کل	

جدول شماره‌ی هفت نشان‌دهنده‌ی تأثیرات مستقیم، غیرمستقیم و تأثیر کل متغیرهای الگوی تحلیلی تحقیق است. با توجه به داده‌های جدول فوق و بر اساس استناد به آثار مستقیم متغیرها، در پسران، متغیر باور -۰/۳۴۵ - قوی‌ترین و مهم‌ترین پیش‌بینی کننده‌ی نگرش نسبت به مصرف الکل است. بعد از متغیر باور به ترتیب متغیرهای پیوستگی -۰/۲۴۸ - و خودکترلی -۰/۱۱۸ - بیش‌ترین تأثیر را بر روی نگرش نسبت به مصرف الکل در پسران داشته‌اند. متغیر پیوستگی -۰/۳۴۷ - قوی‌ترین و مهم‌ترین پیش‌بینی کننده‌ی نگرش نسبت به مصرف الکل در دختران است. بعد از متغیر پیوستگی، به ترتیب متغیرهای باور -۰/۲۷۹ - بیش‌ترین تأثیر را بر روی نگرش نسبت به مصرف الکل در دختران داشته‌اند. با توجه به داده‌های جدول فوق و بر اساس استناد به آثار غیرمستقیم متغیرها، تنها متغیر خودکترلی دارای آثار غیر مستقیم بوده است. متغیر خودکترلی در دختران با ۰/۰۳۸ و در پسران با -۰/۰۰۶ تأثیر غیر مستقیم بر نگرش نسبت به مصرف الکل داشته است. بر اساس بررسی تأثیرات کلی متغیرهای الگوی تحلیلی تحقیق بر روی متغیر وابسته‌ی نگرش نسبت به مصرف الکل، متغیر پیوستگی با ضریب تأثیر -۰/۳۴۷ - در دختران و متغیر باور با ضریب تأثیر -۰/۳۴۵ - در پسران، قوی‌ترین و مهم‌ترین پیش‌بینی کننده نگرش نسبت به مصرف الکل هستند.

با توجه به داده‌های جدول شماره‌ی هفت و بر اساس استناد به آثار مستقیم متغیرها در کل، متغیر باور -۰/۳۱۹ - قوی‌ترین و مهم‌ترین پیش‌بینی کننده‌ی نگرش به مصرف الکل است. بعد از متغیر باور به ترتیب متغیرهای پیوستگی -۰/۲۹۷ - و خودکترلی -۰/۰۹۷ - بیش‌ترین تأثیر را بر روی نگرش به مصرف الکل داشته‌اند. با توجه به داده‌های جدول فوق و بر اساس استناد

به آثار غیرمستقیم متغیرها، تنها متغیر خودکترلی با ضریب تاثیر $0/015$ دارای اثر غیر مستقیم بر نگرش نسبت به مصرف الكل بوده است. بر اساس بررسی تأثیرات کلی متغیرهای الگوی تحلیلی تحقیق بر روی متغیر وابسته، متغیر باور با ضریب تاثیر $-0/319$ - قوی‌ترین و مهم‌ترین پیش‌بینی کننده‌ی نگرش نسبت به مصرف الكل است و متغیرهای پیوستگی $-0/297$ و خودکترلی $-0/082$ در ردۀ‌های بعدی اثرگذاری بر متغیر نگرش به مصرف الكل (متغیر وابسته) قرار داشته‌اند.

نمودار شماره‌ی دو - مدل تحلیل مسیر اصلاح شده نگرش نسبت به مصرف الكل (کل)

بحث و نتیجه‌گیری (تبیین نظری)

بحث اصلی نظریه‌ی پیوند اجتماعی هیرشی این است که رفتارهای بزهکارانه زمانی اتفاق می‌افتد که پیوند‌هایی که فرد با جامعه برقرار ساخته است شکسته و یا ضعیف شود. چهار مفهوم کلیدی پیوند اجتماعی پیوستگی (به خانواده، معلمان و دوستان)، باور به اهمیت هنجارهای اخلاقی جامعه، التزام به هنجارهای مرسوم (آموزش)، مشغولیت و درگیر شدن در فعالیت‌های معمول (ورزش) است. (ازبای و ازکان، ۲۰۰۷: ۱۳۷). مطابق با فرضیه‌ی شماره‌ی یک، خودکترلی با عناصر پیوند اجتماعی رابطه‌ی مستقیم دارد. از میان چهار عنصر پیوند اجتماعی (پیوستگی، باور، التزام تحصیلی و مشغولیت) تنها دو عنصر باور و التزام تحصیلی، رابطه‌ی مثبت و مستقیم با خودکترلی داشته‌اند. به عبارت دیگر خودکترلی بالا با باور و التزام تحصیلی بیش‌تری همراه خواهد بود. گاتفردsson و هیرشی اظهار کردند که خودکترلی و نه

پیوند اجتماعی، عمدۀ ترین منبع مقاومت کننده در برابر تمایلات مجرمانه است. تربیت کودک از طریق خانواده و مدرسه، خودکترلی وی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این امر در بازگشت، عمل فرد را برای شرکت در رفتارهای مجرمانه تحت تأثیر قرار می‌دهد. بنابراین، رشته‌ی علی در نظریه‌ی خودکترلی از پیوند با والدین، پیوند با مدرسه، التزام و مشغولیت در آموزش برای خودکترلی و سپس رفتارهای مجرمانه است. خودکترلی می‌بایست اثر متغیرهای پیوند اجتماعی را متعادل سازد. نتایج مربوط به این فرضیه بر حسب جنس نشان می‌دهد که هم در پسران و هم در دختران خودکترلی تنها با دو متغیر باور و التزام تحصیلی رابطه‌ی مثبت و مستقیم دارد. در این تحقیق خودکترلی با متغیر مشغولیت دارای رابطه‌ی منفی و معکوس و متغیر پیوستگی هیچ رابطه‌ای با خود کترلی نداشته است. نتیجه‌ی تحقیق پیش رو با نتایج برخی از تحقیقات تجربی از جمله چیونگ و چیونگ (۲۰۰۸) هم سو بوده است؛ زیرا در تحقیق مذکور نیز نوجوانان چینی که دچار افت سطح خودکترلی بودند، پیوندهای اجتماعی ضعیفی داشتند.

بر اساس فرضیه‌ی دوم این تحقیق، خودکترلی با نگرش نسبت به مصرف الکل رابطه‌ی معکوس دارد. این فرضیه نیز به لحاظ تجربی مورد تأیید قرار گرفت؛ به عبارت دیگر هر چقدر که میزان خودکترلی در پسران و دختران بیش‌تر می‌شود نگرش نسبت به مصرف الکل نیز در آن‌ها منفی‌تر می‌شود. مطابق با نظریه‌ی خودکترلی، گاتفردsson و هیرشی معتقدند که خودکترلی پایین نتایج اجتماعی‌ای نیز برای فرد به بار خواهد آورد. در واقع، خودکترلی پایین توانایی فرد را برای موفقیت در نهادهای اجتماعی و پیوندهای اجتماعی شکل می‌دهد. در حقیقت، این دو محقق اظهار می‌کنند که ارتباط میان شکست اجتماعی و جرم بیش‌تر ساختگی^۱ است تا علی. به نظر آنان افرادی که از میزان پایین خود کترلی بر خوردارند مشکلات بیش‌تری در ساختن و نگه داشتن یک رابطه‌ی دوستانه با دیگران دارند. اینان بیش‌تر تمایل دارند با افرادی ارتباط داشته باشند که حتی فاقد خودکترلی هستند، بزهکار هستند، بی ثباتی شغلی را تجربه کرده‌اند و تمایل به پرسه زنی در خیابان دارند. این موضوع از اهمیت فراوانی برخوردار است؛ چرا که بسیاری از این نتایج اجتماعی در ارتباط با رفتارهای مجرمانه است (بارن، ۲۰۰۳: ۴۰۵-۴۰۴). در کار خصوصیاتی هم‌چون رضایت بخشی آنی، سادگی،

راحتی و هیجان جرم بر حسب ادراکات افراد فاقد خویشتن‌داری، این افراد شتابزده، خودمحور، طالب کارهای جسمانی، ماجراجو و کوتاه‌بین هستند. به علت این ویژگی‌ها است که جرم برای افرادی که توانایی مهار کردن خودشان را ندارند، جذاب و فریبا است. بدین ترتیب، افراد دارای خودکترلی پایین گرایش به در نظر گرفتن لذت آنی جرم دارند و همیشه عواقب بالقوه‌ی بلند مدت انحراف را نمی‌توانند محاسبه کنند. گاتفردسون و هیرشی بدین علت که والدین به شدت می‌توانند برای همنواسازی فرزندانشان از طریق نظارت، ایجاد پیوندهای عاطفی و ارتباط با آنان، تأثیرگذار باشند، بر خانواده به عنوان تعیین کننده‌ی اساسی خودکترلی تأکید می‌کنند (علیوردی‌نیا و صالح‌نژاد، ۱۳۹۰: ۲۲). بنابراین آن بخش از نظریه‌ی خودکترلی گاتفردسون و هیرشی که معتقد است هر چه خود کترلی فرد افزایش یابد فرد نسبت به رفتارهای انحرافی مقاوم‌تر می‌شود، در تحقیق حاضر مورد تأیید قرار گرفت. نتایج این تحقیق با برخی از تحقیقات تجربی از جمله گیبسون و همکاران (۲۰۰۴) همسو است. چرا که در تحقیق مزبورنیز میان رفتارهای منفی وابسته به مصرف الكل و خودکترلی رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد. در تحقیق مذکور هرچه خودکترلی افراد کم‌تر بوده‌است رفتارهای منفی وابسته به مصرف الكل آن‌ها بیش‌تر شد. هم‌چنین این تحقیق نیز با نتایج تحقیق ورا و مون (۲۰۱۳) هم جهت بوده‌است؛ چرا که در تحقیق ذکر شده هر چقدر میزان خودکترلی فرد ضعیفتر می‌شد، مصرف الكل نیز در او افزایش می‌یافت. نتیجه‌ی تحقیق حاضر با نتایج تحقیق چیونگ (۲۰۱۰) هم جهت است. در تحقیق چیونگ نیز، خودکترلی به عنوان یک متغیر نقش مهمی در کاهش رفتارهای انحرافی و از جمله مصرف الكل داشته‌است. هم‌چنین، این متغیر (خودکترلی) اثر فشار و تنش‌های روزمره را در بروز رفتارهای انحرافی کاهش می‌داد. نتیجه‌ی این تحقیق هم‌چنین با نتایج تحقیق علیوردی‌نیا و صالح‌نژاد (۱۳۹۰) و علیوردی‌نیا و همتی (۱۳۹۲) موافق بوده‌است.

فرضیه‌ی سوم مبنی بر این‌که، عناصر پیوند اجتماعی با نگرش نسبت به مصرف الكل رابطه‌ی معکوس دارد، از میان چهار عنصر پیوند اجتماعی، تنها دو عنصر پیوستگی و باور رابطه‌ی معکوس و منفی با نگرش نسبت به مصرف الكل هم در دختران و هم در پسران داشته‌است. در تحقیقات داخلی، این نتیجه با نتایج حاصل از تحقیق علیوردی‌نیا و همتی (۱۳۹۲) همسو است؛ چرا که در تحقیق ذکر شده متغیر پیوستگی مهم‌ترین نقش را در تبیین

گرایش به مصرف الکل داشته است. به عقیده‌ی هیرشی اگر جوانان پیوندی قوی با والدین، دوستان و معلمان داشته باشند و به یک نوع از عمل مانند آموزش متعهد باشند، هم‌چنین در برخی از فعالیت‌های روزمره درگیر باشند و نیز به اهمیت ارزش‌های اخلاقی پایبند باشند و آن را باور داشته باشند، در نهایت کمتر به رفتارهای بزهکارانه گرایش خواهند داشت، به عبارت دیگر، مورد انتظار است که قادرت عناصر پیوند اجتماعی با بزهکاری جوانان ارتباط معکوس داشته باشد (ازبای و ازکان، ۲۰۰۶). تحقیق حاضر با تحقیق آسلین (۲۰۰۹) همسو است. در این تحقیق بی‌قیدی، ارتباط با همالانی که مواد و الکل مصرف می‌کردند و باورهای انحرافی، ارتباط مثبتی با مصرف مواد و الکل داشته است. مردان بیشتر از زنان به مصرف مواد و الکل گرایش داشتند و علت این امر به کمبود پیوند اجتماعی در آن‌ها بر می‌گردد. برای مثال افرادی که وابستگی بیشتری با جامعه‌ی خود داشته‌اند و افرادی که از شرایط خانوادگی مطلوبی برخوردارند کمتر به رفتارهای انحرافی مانند مصرف مواد و الکل روی آورده‌اند. مطابق با تحقیق اسمیت و پاترنوستر (۱۹۸۷)، عناصر التزام و پیوستگی با خانواده و مشغولیت با مصرف ماری جوانا معنادار نبوده است. در تحقیق مذکور، اعتقاد به ضوابط، مشغولیت و پیوستگی با خانواده و نیز التزام اثر منفی مهمی بر روی فراوانی مصرف ماری جوانا هم در زنان و هم مردان داشته است. به عقیده‌ی هیرشی، پیوستگی به پیوند با دیگران (مانند خانواده و همالان) و اهمیت نهادهای اجتماعی (مانند کلیسا و مدرسه) اشاره دارد. پیوستگی ضعیف با خانواده ممکن است به تعالی شخصیت فرد آسیب برساند؛ در حالی که روابط ضعیف با مدرسه، به عنوان ابزاری در بزهکاری فرد دیده می‌شود. تعهد نیز در بردارنده‌ی درجه‌ای که یک فرد علاقه‌ی خود را به سیستم اقتصادی و اجتماعی حفظ می‌کند (هاگان، ۲۰۰۷: ۱۶۶). هیرشی پیوستگی با والدین را با پیوستگی به مدرسه با هم مقایسه می‌کند. وی به این نتیجه رسید که افرادی که به والدین خود پیوستگی ندارند؛ با مدرسه نیز پیوندی ندارند خصوصاً با معلمان. وی به این نتیجه دست یافت که گرایش مثبت به مدرسه که در بردارنده‌ی نگرش مطلوب به معلمان است، حتی بدون در نظر گرفتن قدرت وابستگی به والدین خصوصاً پدر، با میزان پایین بزهکاری در ارتباط است. به عبارت دیگر در حالی که پیوستگی به والدین قطعاً با بزهکاری در ارتباط است، این مسئله گرایش به تحت‌الشعاع قرار گرفتن توسط وابستگی به مدرسه را تحت تأثیر قرار می‌دهد (شومیکر، ۲۰۱۰: ۲۳۹). در بسیاری از تحقیقات، متغیر التزام

هیرشی نوعاً معنادار نیست و به همین علت چندان هم مورد استفاده قرار نمی‌گیرد؛ در نتایج تحقیقاتی که متغیر التزام معنادار نبوده‌اند.

منابع

- ۱- دواس، دی.ای (۱۳۸۶) پیمایش در تحقیقات اجتماعی، ترجمه‌ی هوشگ نایبی، چاپ دهم، تهران: نشر نی.
- ۲- رجایی، علیرضا (۱۳۷۹) «اعتیاد، علل ، درمان و پیشگیری»، فصلنامه‌ی اصول بهداشت روانی، سال دوم، شماره‌ی هفتم و هشتم ص ۹۹-۹۰.
- ۳- رحیمی مؤثر، آفرین و سهیمی ایزدیان، الهه و یونسیان، مسعود (۱۳۸۵) «مطالعه مروری وضعیت مصرف مواد در دانشجویان کشور»، پایش، شماره‌ی ۵ ص ۱۰۴ - ۸۳.
- ۴- سراج‌زاده، سیدحسین (۱۳۸۳)؛ «نیمه‌ی پنهان: گزارش دانشآموزان تهرانی از کج‌رفتاری‌های اجتماعی و دلالت‌های آن برای مدیریت فرهنگی»، پژوهشنامه‌ی علوم انسانی: ویژه‌نامه‌ی جامعه‌شناسی، شماره‌ی ۴۱ و ۴۲، ص ۸۴ - ۵۳.
- ۵- سراج‌زاده، سید حسین و جواهري، فاطمه (۱۳۸۲) نگرش‌ها و رفتار دانشجویان، تهران: دفترمطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی اجتماعی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.
- ۶- سراج‌زاده، سید حسین و فیضی، ایرج (۱۳۸۶: الف) «مصرف مواد مخدر و مشروبات الکلی در بین دانشجویان دانشگاه‌های دولتی در سال تحصیلی ۱۳۸۲ - ۱۳۸۱»، فصلنامه‌ی رفاه اجتماعی، سال ششم، شماره‌ی ۲۵، ص ۱۱۰ - ۸۵.
- ۷- سراج زاده، سیدحسین و فیضی، ایرج (۱۳۸۶: ب) «عوامل اجتماعی مؤثر بر مصرف تریاک و مشروبات الکلی در بین دانشجویان»، نامه‌ی علوم اجتماعی، شماره‌ی ۳۱، ص ۱۰۲ - ۸۱.
- ۸- سهرابی، فرامرز و اکبری زردخانه، سعید و ترقی جاه، صدیقه و فلسفی نژاد، محمدرضا و یعقوبی، حمید و رمضانی، ولی الله (۱۳۸۸) «مصرف مواد در دانشجویان دانشگاه‌های دولتی در سال تحصیلی ۱۳۸۵-۸۶»، رفاه اجتماعی، شماره‌ی ۳۴، ص ۸۲ - ۶۵.
- ۹- طالبان، محمدرضا (۱۳۷۸) دینداری و بزهکاری در میان جوانان، تهران: اداره‌ی آموزش و پرورش منطقه‌ی ۵.

- ۱۰- علیوردی نیا، اکبر (۱۳۸۸) «اثر بخشی برنامه‌های معتادان گمنام در نگرش معتادان به مواد مخدر»، *مجله‌ی مطالعات اجتماعی ایران*، دوره‌ی سوم، شماره‌ی ۳، ص ۱۷۷-۱۴۴.
- ۱۱- علیوردی نیا، اکبر (۱۳۸۹) *جامعه‌شناسی کارتون خوابی*، تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
- ۱۲- علیوردی نیا، اکبر و صالح نژاد، صالح (۱۳۹۰) «خود کترلی، جنسیت و تأثیر آن بر رفتارهای انحرافی»، *زن در توسعه و سیاست*، دوره‌ی ۹، شماره‌ی ۴، ص ۵-۲۶.
- ۱۳- علیوردی نیا، اکبر و همتی، اعظم (۱۳۹۲) «تحلیل اجتماعی گراییش به مصرف مشروبات الکلی در میان دانشجویان دانشکده‌ی علوم اجتماعی دانشگاه تهران»، *راهبرد اجتماعی و فرهنگی*، شماره‌ی ۷.
- ۱۴- کریمی، یوسف (۱۳۷۵) *روان‌شناسی اجتماعی*، تهران؛ ارسباران.
- ۱۵- ویلیامز، فرانک پی و مک شین، ماری لین دی (۱۳۸۶) *نظریه‌های جرم‌شناسی*، ترجمه‌ی حمیدرضا ملک محمدی، تهران: نشر میزان.
- 16- Aliverdinia, Akbar and Pridemore, William Alex (2007),« A first glimpse at narcotics offenders in an islamic republic: A test of an integrated model of drug involvement among a sample of men incarcerated for drug offenses in Iran», **International Criminal Justice Review**, Vol. 17, No. 1:27-44.
- 17- Asselin, Nicola (2009) **Using general strain theory to understand drug and alcohol use in Canada: An examination of how strain, its conditioning variablesand gender are interrelated.**(M.A.Thesis), Queen's University Kingston, Ontario, Canada.
- 18- Batol, Curt r & Batol, Anne M (2011) **Criminal behavior: a psychological approach**, Pearson.
- 19- Booth , Jeb , Farrell Amy and P. Varano , Sean (2008) «Social control, serious delinquency, and risky behavior : A gendered analysis» , **Crime & Delinquency**;Vol; 54(3) 423-456.
- 20- Brown, E. Stephen &Esbensen, Finn-Aage &Geis, Gilbert (2003) **Criminology: explaining crime and its context**, seventh edition, Western Carolina:Lexis Nexis.
- 21- Bulmer. Sandra Minor & Irfan.Syed & Mugno.Raymond & Barton.Barbara RN& Ackerman. Louise (2010) «Trends in alcohol consumption among undergraduate students at a northeastern public university, 2002–2008», **Journal of American College Health**, Vol (58): 383- 391.
- 22- Cheung, W. Nicole & Cheung , W. Yuet (2008) «Self- control, social factors, and delinquency: A test of the general theory of crime among adolescents in Hong Kong», **Journal of Youth and Adolescence**, Vol (37):412-430.
- 23- Cheung,W.Yuet (2010) «Strain, self- control, and gender diefferences in delinquency among Chinese adolescents: Extending general strain theory», **Sociological Perspectives**,Vol (53):321–345.

- 24- Clinard B.Marshall & Meier F. Robert (2008) **Sociology Of deviant behavior**,thirteenth edition, Thomson Learning academic resource center.
- 25- Faulkner .S. Hendry & L B. Roderique. L. Thomson-R (2006)« A preliminary study of the attitudes, triggers and consequences of hazardous drinking in university students», **Health Education Journal**, Vol; 65(2): 159–169.
- 26- Ghanizadeh, A. (2001) «Shiraz university student's attitudes toward drugs: An exploratory study», **Eastern Mediterranean Health Journal**, Vol; 7(3):452- 460.
- 27- Gibson Chris & Christopher J. Schreck & Mitchell J. Miller (2004) «Binge drinking and negative alcohol-related behaviors:A test of self-control theory» ,**Journal of Criminal Justice** , Vol (32): 411 – 420.
- 28- Hagan,Frank E.(2007) **Introduction to criminology: theories, methods, and criminal behavior**, Sixth edition, Wadsworth Pub Co.
- 29- Hawdon, James (1999) «Daily routines and crime: Using routine activities as measures», **Youth & Society**; Vol 30(4): 395-415.
- 30- Hingson, R., Heeren, T., Winter, M., & Wechsler, H. (2005) «Magnitude of alcoholrelated mortality, morbidity among US college students ages 18–24: changes from 1998 to 2001», **Annual Review of Public Health**, Vol (26): 259–279.
- 31- Nguyen. Hong V , Kaysen Debra , Dillworth. Tiara M , Brajcich. Marci , Larimer . Mary E, (2010) «Incapacitated rape and alcohol use in white and Asian American college women», **Violence Against Women**, Vol; 16 (8): 919 – 933.
- 32- Novik, Melinda G.& Howard, Donna E. & Boekeloo, Bradley O, (2011) «Drinking motivations and experiences of unwanted sexual advances among undergraduate students», **Journal of Interpersonal Violence**, Vol; 26 (1): 34–49.
- 33- Ozbay, Ozden & Ziya Ozcan , Yusuf (2006) «A test of Hirschi's social bonding theory: A comparison of male and female delinquency», **International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology**, Vol; 50(6): 711-726.
- 34- Redmon, David (2010) «Testing informal social control theory: Examining lewd behavior duringmardi gras»,**Deviant Behavior**,Vol. 23(4): 363 – 384.
- 35- Shoemaker, J. Donald (2010) **Theories of delinquency an examination of explanations of delinquent behavior**, sixth edition, Published by Oxford University.
- 36- Siegel, J. Larry & Brandon, C. Welsh (2010) **Juvenile delinquency**, fourth edition, wadsworth: Belmont.
- 37- Vera, P. Eliseo&MoonByongook (2013) «An empirical test of low self- control theory among hispanic youths»,**Youth Violence and Juvenile Justice**, Vol (11) : 1 79- 193.
- 38- Zhang ,Yan (2004) **Explaining drug use and delinquency by race and ethnicity: A test of differential association, social bonds and self- control** ,(Ph.D Thesis), Michigan State University.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.